

„Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ seirekomisjoni koosoleku protokoll

Aeg: 21. juuni 2012

Koht: Tallink Spa & Conference hotel (Sadama 11a, Tallinn)

Algus 10.00

Lõpp 14.00

Koosolekut juhatas „Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ („EARK“) seirekomisjoni esimees Rita Annus, Keskkonnaministeeriumi kantsler.

Osalejad:

Hääleõigusega „EARK“ seirekomisjoni liikmed:

1. Ain Kabal – Eesti Väikeste ja Keskmiste Ettevõtete Assotsatsioon
2. Alari Rammo – Eesti Mittetulundusühingute Liit
3. Allan Gromov – Keskkonnaministeerium
4. Andres Pung – Haridus- ja Teadusministeerium
5. Andres Talijärv – Keskkonnaministeerium
6. Harry Liiv – Keskkonnaministeerium
7. Ivar Sikk – Rahandusministeerium
8. Ivar Tedrema – Eesti Maaomavalitsuste Liit
9. Ivi Normet – Sotsiaalministeerium
10. Jaanika Mürsepp – Kultuuriministeerium
11. Jaak Jaaku – Eesti Looduskaitse Selts
12. Jüri Võigemast – Eesti Linnade Liit
13. Kalju Kukk – Keskkonnaministeerium
14. Madis Laaniste – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
15. Priidu Ristkok – Siseministeerium
16. Vivia Aunapuu-Lents – Põllumajandusministeerium
17. Ülle-Triin Enden – Keskkonnaministeerium

„EARK“ seirekomisjoni hääleõiguseteta liikmed:

1. Marc Botman – Euroopa Komisjon, Regionaalpoliitika peadirektoraat
2. Samu Tuominen – Euroopa Komisjon, Regionaalpoliitika peadirektoraat

Vaatlejad:

1. Aare Siirak – ART Konverentsitehnika
2. Andrei Katsuba – Haridus- ja Teadusministeerium
3. Andrus Kimber – SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
4. Andrus Pirso – SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
5. Antti Tooming – Keskkonnaministeerium
6. Kadri Tali – Rahandusministeerium
7. Kerstin Liiva – Rahandusministeerium
8. Krista Tõnisson – Keskkonnaministeerium
9. Laura Sarv – Interpreter & translator
10. Külli Tammur – Keskkonnaministeerium
11. Liina Laastik – Keskkonnaministeerium

12. Marek Atonen – Sotsiaalministeerium
13. Mari Lahtmets – Rahandusministeerium
14. Margit Auväärt – SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
15. Merike Jakobson – Keskkonnaministeerium
16. Mirja Adler – SA Kredex
17. Nele Aiaots – Interpreter & translator
18. Teele Tohver – Rahandusministeerium
19. Tiia Taevere – Sotsiaalministeerium
20. Tiina Pedak – Keskkonnaministeerium
21. Vahur Tarkmees – Eesti Vee-ettevõtete Liit

Sekretariaat:

Timo Kark – Keskkonnaministeerium

Koosoleku avamine

Seirekomisjoni esimees Rita Annus (Keskkonnaministeerium, *edaspidi KKM*) avas koosoleku, tervitas seirekomisjoni koosolekul osalejaid ning selgitas toimuva seirekomisjoni koosoleku eesmärki. Rita Annus tutvustas seirekomisjoni koosoleku päevakorra eelnõud:

Päevakord:

1. Prioriteetsete suundade ülevaated
2. Lõuna
3. Partneritepoolne nägemus rakendamisest Eesti Vee-ettevõtete Liidu näitel
4. EARK seirearuande kinnitamine
5. Korraldusasutuse ülevaade programmiperioodi 2014+ planeerimisest
6. Muud küsimused
7. Kokkuvõte ning koosoleku lõpetamine

Otsustati: päevakord kinnitada.

Seirekomisjoni esimees andis sõna Euroopa Komisjoni (*edaspidi EK*) esindajatele.

Marc Botman (EK): seirekomisjonil on suur tähtsus, kuna see peab jälgima rakenduskava eesmärkide saavutamist. Oluline ei ole rahade ärakasutamine, vaid et rakenduskava eesmärgid saaksid perioodi lõpuks saavutatud. On huvitav aeg, kuna käib uue perioodi ettevalmistus, millesse seirekomisjon peab samuti oma panuse andma.

2012. aasta lõpuks tuleb esitada strateegiline aruanne. See peab olema hea kvaliteediga, et see kirjeldaks võimalikult täpselt hetkeseisu, kus me parasjagu oleme ning mis on saavutatud. Strateegiline aruanne esitatakse Euroopa Parlamendile ning tehakse avalikuks. Üldine olukord liikmeriikides on, et indikaatorite saavutustasemed jäävad tihti alla sihttaseme ning teinekord need ületatakse olulisel määral – see näitab, et indikaatorite täpne planeerimine on raske, kuid indikaatorite seadmisel tuleb jääda realistlikuks ning seda tuleb arvestada ka uue perioodi ettevalmistamisel.

Alanud on ettevalmistus uueks perioodiks, mis pole praeguse järg, vaid uus lähenemine struktuurifondide kasutamisele. Uuel programmiperioodil rõhuasetus rohkem tulemustel ja mõjul. Järgida tuleb Euroopa 2020 eesmärgid ja nende täitmist, oluline on temaatiline kontsentratsioon.

Rita Annus: oleme nõus, et peamine on saavutada rakenduskava eesmärgid, kuid oluline on ka rahade eesmärgipärane kulutamine ja seda on Euroopa Komisjon ka ise ette näinud kehtestades n+2/3 reegli.

1. Prioriteetsete suundade 1, 2 ja 3 hetkeolukorra tutvustus

Andrus Pirso (SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, *edaspidi KIK*) tutvustas prioriteetsete suundade „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine”, „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine” ning „Energiamajanduse arendamine“ Keskkonnaministeeriumi rakendatavate meetmete hetkeolukorda.

Marc Botman (EK): probleemiks olid riigihanked ning N+2 risk, mis võivad põhjustada rahast ilma jäämise. Pankrotide ja lepingutest üles ütlemise korral tuleb leida uusi lahendusi, kuidas projekte ellu viia. Tuleb arendada ka töötajate oskusi ja teadmisi, tõsta kompetentsi, õppida teiste liikmeriikide kogemustest.

Andrus Pirso (KIK): mis puudutab pankrotte, siis tegime toetuse taotlejatega koostööd ja probleemid said lahendatud – raha ei kaotatud ja projektid ei jäänud ka väga pikaks ajaks seisma. Hankedokumente kontrollitakse KIK-s enne hanke välja kuulutamist ning vajadusel nõustatakse toetuse saajaid. Pigem on riigihangete osas probleemiks seaduse jäikus, mis ei võimalda mõistlikult ja operatiivselt teha lepingutes muudatusi – projekti elluviimise käigus tekib tihti vajadus muudatusi teha, kuna hanke läbiviimise hetkel ei ole tellijale teada kõik võimalikud tehnilised asjaolud, aga riigihangete seadus seda ei võimalda. Projektide kallinemistega oleme siiani hakkama saanud, kuna oleme leidnud lisavahendeid ja projektid saavad kindlasti lõpetatud.

Samu Tuominen (EK): Millisel määral elluviidavad projektid aitavad täita direktiividega pandud kohustusi?

Antti Tooming (KKM): kõik joogivee- ja reoveeprojektid panustavad direktiivide täitmisel ning nende täitmine on seotud elluviimise protsessiga. Püüame maksimaalselt panustada direktiivide täitmisel, kuid ilmselt jääb mõningaid kohustusi ka edaspidiseks.

Harry Liiv (KKM): jäätmete taaskasutuse osas on eesmärgid paigas ning nende täitmisel poole liigutakse, kuid eesmärkide täitmine sõltub suuresti ka projektitaotluste iseloomust – mille jaoks raha küsitakse. Põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete prügilate ning tavajäätmeprügilate sulgemisega oleme graafikus ja tööd käivad intensiivselt.

Priidu Ristkok (Siseministeerium, *edaspidi SIM*): osade taotlejate puhul on haldussuutlikkus kesine (MTÜ-d ja äriühingud). Kas ja mida olete selles osas teinud?

Andrus Pirso (KIK): MTÜ-de puhul (nt karjade soetajad poollooduslike koosluste hooldamiseks) tuleb toimetada käsikäes: tuleb teha intensiivsemalt infopäevi ja tuleb neid palju nõustada ning selgitada. Äriühingute puhul tuleb vaadata, et nad järgiksid nt riigihangete seadust ning neile tuleb selgeks teha, kuidas süsteem toimib ja nendega tuleb samuti toimetada käsikäes, sh kontrollitakse hankeid – me oleme sinna inimressurssi panustanud, kes neid nõustavad selleks, et probleeme ei tekiks.

Kerstin Liiva (Rahandusministeerium, *edaspidi RM*): kommentaariks N+2 reegli täitmisel kohta – RM selles osas probleemi ei näe. Üheks probleemiks oli see, et projektid kallinevad – kas te oskate kommenteerida, millest see tingitud on?

Andrus Pirso (KIK): majandus läheb ülesmäge ja ka elu on kallimaks läinud (materjalid, tooraine) ning üheks põhjuseks võib olla ka see, et ehitusturul on suur nõudlus ja seetõttu tehakse kõrgemaid pakkumisi. Eelarvet planeerides oli turg (hind) teistsugune ja keegi ei osanud arvata, et 5 aastat hiljem on hind hoopis teine.

Mirja Adler (SA Kredex) tutvustas prioriteetse suuna „Energiamajanduse arendamine” Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt rakendatava alasuuna „Energiasäästu arendamine elamumajanduses“ hetkeolukorda. Renoveerimislaenu raha on kohe lõppemas ning aktiivselt tegeletakse lisaraha leidmisega. Energiaauditi ja projekti toetuste raha lõpeb 2012. a või 2013. a alguses.

Samu Tuominen (EK): mainisite, et biokütuste osakaalu suurendamise progress on olnud aeglane. Milliseid meetmeid olete kasutusele võtnud, et seda probleemi leevendada?

Madis Laaniste (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, *edaspidi MKM*): plaanid ja tegevused on kindlaks määratud „Taastuvenergia kavas“ ja võimalusi on mitmeid. Kindlasti tuleb tarnijatele kohustuslikuks teha biokütust maale tuua ning kohustuslikuks tuleb teha ka biokütuste segamine. Alternatiivkütuste osakaalu suurendamiseks oleme arendanud elektritransporti.

Kerstin Liiva (RM): komisjoni jaoks – finantsinstrumentide tabel on meil olemas ja esitame need koos seirearuandega. Tahaksime kiita ka SA Kredexi tööd, kelle meetmete teavituskampania on olnud väga hea ja nähtav.

2. Prioriteetse suuna 4 hetkeolukorra tutvustus

Priidu Ristkok (SIM) tutvustas prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng” hetkeolukorda. Eesti Rahva Muuseumi (*edaspidi ERM*) projekt jäi sellel programmiperioodil rahastamata ning sellele planeeritud vabanenud vahendid suunatakse turismi edendamise valdkonda. Lisaks muudetakse ka määrust ja raha suunatakse gümnaasiumireformi elluviimise toetuseks.

Samu Tuominen (EK): kui palju te planeerite kasutada gümnaasiumireformi jaoks?

Priidu Ristkok (SIM): kui reform viiakse ellu nii nagu planeeritud, siis läheb see struktuurivahenditest maksma ca 20 miljonit eurot.

Kerstin Liiva (RM): kas teil ei tulnud selliseid projektitaotlusi, mis oleks aidanud kaasa alasuuna „Linnaliste piirkondade arendamine“ indikaatorite täitmisele? Kas kaalusite meetme määrase muutmist, et saaksite vajalikke taotlusi?

Priidu Ristkok (SIM): olid mõned projektid, kuid need ei vastanud toetuse saamise kriteeriumitele või nõuetele. Mitmetes projektides olid ka sees nt rohealade planeeringute tegevused, aga projektid on muutunud ja need tegevused on ära jäänud. Arutasime mida veel teha, aga kuna kõigi indikaatorite täitmine ei ole võimalik, siis loobusime selle indikaatori täitmise poole püüdlemisest.

3. Prioriteetse suuna 5 hetkeolukorra tutvustus

Andrei Katsuba (Haridus- ja Teadusministeerium, *edaspidi HTM*) tutvustas prioriteetse suuna „Hariduse infrastruktuuri arendamine” hetkeolukorda.

Samu Tuominen (EK): suuna progress on päris hea. Mis on loogika selle taga, et kutsehariduse infrastruktuuri arendatakse siit meetme alt ja üldhariduskoolide oma prioriteetse suuna 4 alt?

Priidu Ristkok (SIM): programmeerimisel käsitlesime üldhariduskooli ja lasteaedu kohalike teenustena ja vaatasime neid komplektina. Kutseharidus aga ei ole KOVide teema ning see jäi HTMile.

Jüri Võigemast (Eesti Linnade Liit): projektist on loobunud 8 kooli – kas loobusid koolid või otsustas HTM need koolid rahastusest ilma jätta?

Andrei Katsuba (HTM): üks põhjus miks need koolid rahastusest ilma jäid, oli projektide kallinemine. Selle meetmega alustati hiljem kui teistega ja majanduslangusest tingitud odavnemised seda meedet ei mõjutanud. Projektide kallinemise taustal oli selge, et kõiki planeeritud projekte ei ole võimalik kavandatud mahus ellu viia, mistõttu tuli mõned koolid toetuse saajate nimekirjast välja arvata. Enne vaadati üle, millised objektid on koolivõrgustiku arendamise strateegia alusel prioriteetsemad ja otsus tehti koostöös koolidega.

4. Prioriteetse suna 6 hetkeolukorra tutvustus

Ivi Normet (Sotsiaalministeerium, *edaspidi SOM*) tutvustas prioriteetse suuna „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine” hetkeolukorda.

Samu Tuominen (EK): milline on Tartu Ülikooli kliinikumi suurprojekti hetkeseis? Ma olen kuulnud, et see läheb üle järgmise perioodi.

Ivi Normet (SOM): hetkel on töös projekti II etapp, kuid see ei tähenda, et kõik vajalik sellel perioodil tehtud saaks. Projekti elluviimine peab kindlasti jätkuma ka järgmisel perioodil, sh ka II ehitusjärgu tegevused. Kindlasti ületab see ka järgmisel perioodil suurprojekti kriteeriumi (maksumuse).

Marc Botman (EK): see projekt on jagatud etappideks ja iga etappi tuleb käsitleda nagu eraldiseisvat projekti – iga etapp peab eraldi töötama ning saavutama eesmärgi. Üleminekul uude perioodi tuleb täita kõiki selleks EK poolt etteantud kriteeriume, sh mõlemad osad peavad olema eraldiseisvana kasutatavad, esimene faas peab olema valmis ja toimima ning teise faasi jaoks peab olema võetud rahaline ja lepinguline kohustus.

Ivi Normet (SOM): arvan, et on võimalik kõiki kriteeriume täita.

Kerstin Liiva (RM): üsna palju suuri projekte jääb perioodi lõppu. Kuidas hindate riski, et projekt jääb lõpetamata või ei suudeta rahasid välja maksta perioodi lõpuks?

Ivi Normet (SOM): praegu näeme, et saame valmis nii väikesed kui ka suured projektid ning hetkel ei ole põhjust arvata, et me ei saaks valmis.

5. Partneritepoolne nägemus rakendamisest Eesti Vee-ettevõtete Liidu näitel

Partneritepoolse ettekande tegi Vahur Tarkmees (Eesti Vee-ettevõtete Liit, *edaspidi EVEL*). Üheks probleemiks veemajandussektoris on põllumajandusest tulenev reostus, mis viib vee-ettevõtjatel motivatsiooni pingutada alla. Vee-ettevõtjate üle on kontroll tõhus ja range, kuid põllumajanduse osas mitte nii väga ja väga suur osa reostusest tuleb põllumajandusest. Vaatamata vee-ettevõtjate pingutustele ei jõuta nii eesmärkideni. KIK on laiendanud oma töötajaskonda, tööle on võetud uusi projektikoordinaatoreid, kuid EVEL paneb südamele, et ka uued projektikoordinaatorid tunnetaksid kaasvastutust projektide eduka elluviimise ees ja aitaksid vajadusel toetuse saajaid. Kuigi Eesti veemajandus on hästi arenenud, vajab see jätkuvalt EL toetust.

Ivar Sikk (RM): vastutuse temaatikat käsitleva slaidi juures on välja toodud olulised märksõnad (tagasisidet rohkem partneritele), mida tuleb järgmise perioodi ettevalmistamisel arvestada ja koostööd tuleb jätkata. Ettekandes oli mainitud, et investeringuid on tehtud, kuid nüüd tuleb mõelda, kuidas uusi investeringuid EL toetuste toel tegema hakata. Vee hind peaks sisaldama ka amortisatsiooni ning tagama ettevõtete jätkusuutlikkuse, me ei saa jääda lootma ainult toetuste peale – see ei ole jätkusuutlik. Kui palju on kallinemised seotud loomuliku kallinemisega, kui palju tingitud sellest, et oleme valesti planeerinud ja kui palju on majandusbuumi märke?

Vahur Tarkmees (EVEL): see vajab analüüsi, aga ilmselt on see turureaktsioon ja ettevõtted, kes kannatasid majandussurutise perioodil tehtud pakkumiste tõttu suuri kahjumeid ja nüüd sellest väljuma hakates on hinnapakumisi tehes juba arvestanud ka kõiki riske, selleks et koguda „rasva“. See on nõ loomulik turureaktsioon mitte vale planeerimine. Hanke tingimuste täitmise eest vastutab ettevõtte ning riskid pannakse ehitusettevõtjale, mitte tellijale.

Marc Botman (EK): tänan huvitava ettekande eest. On õige, et kõiki aspekte (vesi, keskkond, põllumajandus jms) tuleb vaadata koos ning järgmisel perioodil peaks kõikide teemade puhul sellega arvestama. Kallinemiste osas – ka teised riigid on sama probleemi ees, ehk tasub uurida, kuidas nemad seda probleemi lahendanud on.

Harry Liiv (KKM): peame fokusseerima ressursitõhusamale majandusele ettevõtetes. On uued nõuded ohtlike ainete osas, ka Läänemere kontekstis. Meie vee-ettevõtted on kindlasti jätkusuutlikumad kui eelmisel perioodil. Lühiperspektiivis ei kata kõiki kulusid tarbijad, kuid nad teevad seda kesk-pikas perspektiivis. Oleme valmis tegema ettepanekuid, kuidas uuel perioodil vajadused komplekselt lahendada.

6. EARK seirearuande kinnitamine

EARK 2011. a seirearuande koostas juhtministeerium (Keskkonnaministeerium) rakendus- asutustelt saadud prioriteetsete suundade seirearuannete alusel. Seirearuandele esitasid täiendavaid kommentaare Euroopa Komisjon, Rahandusministeerium ja Siseministeerium, mis seirearuande lõppversioonis on võimalusel arvesse võetud – selles osas on antud tagasisidet igale kommentaari esitajale. Seirearuandele lisatakse finantsinstrumentide tabel juurde.

Otsustati: 2011. a EARK seirearuanne heaks kiita.

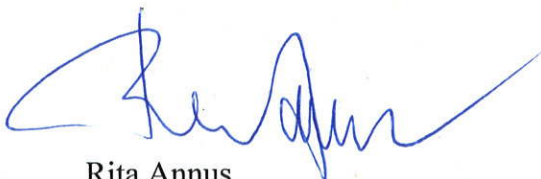
7. Korraldusasutuse ülevaade programmiperioodi 2014+ planeerimisest

Kadri Tali (RM) andis ülevaate programmiperioodi 2014+ planeerimisest.

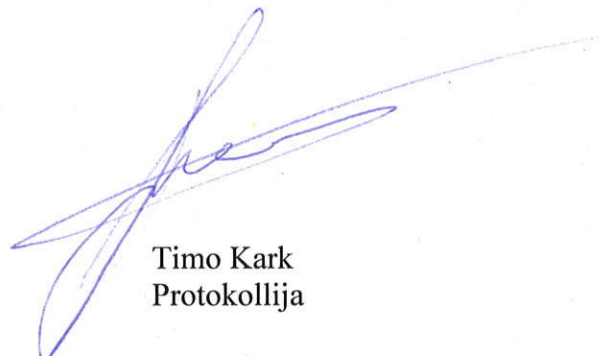
8. Kokkuvõte ja koosoleku lõpetamine

Marc Botman (EK): tänan hea korralduse eest. Rakenduskava muudatustega seoses – indikaatorite muutmisel vajame põhjalikke selgitusi, miks sama raha eest soovitakse vähem saavutada.

Allan Gromov (KKM): tänan kõiki koosolekul osalejaid. Koosolek on lõppenud.

Rita Annus
Seirekomisjoni esimees

Timo Kark
Protokollija